

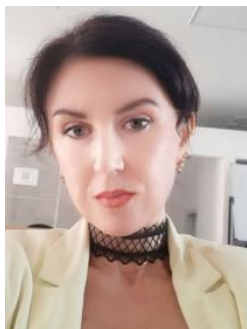


СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Конфліктологія

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Код та назва спеціальності, галузь знань	053 Психологія 05 Соціальні та поведінкові науки
Тип та назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Психологія»
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова компонента (ОК-10)
Курс, семестр викладання	1 курс, 2 семестр
Трудовісність навчальної дисципліни	5 кредитів ЄКТС (150 академічних годин), з них: денна (очна) форма навчання: лекц. – 22 год., практ. зан. – 34 год., самост. роб. – 94 год.; заочна форма навчання: лекц. – 10 год., практ. зан. – 16 год., самост. роб. – 124 год.
Мова викладання	Українська
Кафедра	Кіберпсихології та реабілітації
Факультет	Бізнесу та соціальних комунікацій

Розробники / викладачі



ШИЛІНА Наталія Євгенівна,
доцент кафедри кіберпсихології та реабілітації,
кандидат педагогічних наук, доцент

E-mail: n.e_shylyna@suitt.edu.ua
Тел.: +380674870777

Консультації: щовівторка з 15⁰⁰ до 16⁰⁰ год.,
каб. 107а (головний корпус)

Загальна інформація про дисципліну

Мета дисципліни	опанування базових знань з актуальних питань конфліктології та побудова продуктивних людських взаємовідносин, формування вмінь та навичок вирішення конфліктів у діловій та професійній сферах, приватному житті.
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	ЗК-1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК-8. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК-9. Здатність працювати в команді. СК-1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології СК-8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову) СК-9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту
Програмні результати навчання	ПРН-11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій. ПРН-12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Конфліктологія у вимірах сучасного наукового дискурсу	Об'єкт і предмет конфліктології. Базові принципи і методи конфліктології. Функції конфліктології. Конфлікт як соціально-психологічне явище. Становлення конфліктології як наукової галузі. Зв'язок конфліктології з іншими науками. Теорії конфлікту.
Тема 2. Генеза конфлікту	Визначення конфлікту. Структура конфлікту. Моделі конфліктів. Об'єктивні та суб'єктивні фактори конфлікту. Межі поширення конфлікту.
Тема 3. Динаміка конфлікту і механізми його розвитку	Типові причини виникнення конфліктів. Конфліктна ситуація та інцидент як передумови виникнення конфлікту. Стадії розвитку конфлікту (передконфліктна, власне конфлікт, розв'язання конфлікту, післяконфліктна). Динаміка конфлікту з урахуванням деформації взаємин його учасників. Ескалація конфлікту. Реверсія конфлікту. Форми, результати й критерії вичерпаності конфлікту.
Тема 4. Основні типи і види конфліктів	Потенційний, істинний, хибний конфлікт. Реалістичний та нереалістичний конфлікт. Внутрішньоособистісний, міжособистісний, міжгруповий конфлікт. Типологізація конфліктів: за способом розв'язання (насильницькі, ненасильницькі), за сферами прояву (політичні, соціальні, економічні, організаційні), за спрямованістю впливу (вертикальні, горизонтальні), за мірою виявленості (відкриті, приховані), за потребами (когнітивні, конфлікти інтересів) тощо.
Тема 5. Змістовий та структурно-функціональний аналіз	Універсальна схема понятійного опису конфлікту: сутність, класифікація, структура, функції, генеза, еволюція, динаміка, системно-інформаційний опис, запобігання, розв'язання, дослідження й діагностика. Основні етапи аналізу конфлікту: складання плану, визначення конкретного об'єкта вивчення, розробка методів аналізу конфліктів, пробне дослідження,

конфлікту	доопрацювання програми й методики, збирання первинної інформації, якісна та кількісна обробка зібраних даних, аналіз та пояснення отриманих результатів, обґрунтування та формулювання висновків і практичних рекомендацій. Картографія конфлікту Х. Корнеліус – Ш. Фейра. Модульна методика діагностики міжособистісних конфліктів.
Тема 6. Стратегії, тактики та стилі поведінки учасників конфлікту	Характеристики конфліктної поведінки. Основні стратегії поведінки учасників конфлікту (уникання, пристосування, компроміс, суперництво, співробітництво). Стратегії управління конфліктом («виграти–виграти», «виграти–програти», «програти–програти»). Тактики поведінки учасників конфлікту: жорстка (захоплення та втримання об’єкта конфлікту, фізичне насильство, психологічне насильство, тиск), нейтральна (демонстративні дії, санкціонування, коаліція), м’яка (фіксація своєї позиції, дружельюбність, угода). Стилi поведінки учасників конфлікту (ліберальний, маніпулятивний, авторитарний, демократичний, ситуативний, непослідовний). Розбіжності поведінкових паттернів як фактор конфліктності. Теорії З. Фрейда, К. Юнга, А. Адлера щодо провідних якостей людини. Танатос, Архетип Тіні, комплекс неповноцінності та компенсація. Ієрархія потреб А. Маслоу. Толерантність в сучасному світі: проблема «Іншого».
Тема 7. Правила та способи розв’язання і врегулювання конфліктів	Методи керування конфліктами; форми розв’язання конфліктів; шляхи вирішення трудових конфліктів; умови й фактори розв’язання конфліктів. Психологічні методики подолання негативних емоцій у конфлікті. Сутність раціонально-емоційної терапії (РЕТ). Етапи РЕТ: ідентифікація поведінки-мішені; ідентифікація шаблонів згубних міркувань та ірраціональних переконань; спростування; перцептивний зсув; обґрунтування аутентичної реакції та ефективної поведінки. Методики швидкого вгамування негативних емоцій у конфлікті: зміна вихідної події; зміна реакції на подію; зміна емоційних наслідків конфліктної ситуації; викривлення сприйняття опонента; зняття психологічного напруження та ін.

Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

Інтерактивні	▪ Наочно-демонстраційні дидактичні комплекси до тем, що вивчаються в межах дисципліни (схеми, таблиці, зображення, картини, фотографії; відеоролики тощо). Відповіді на запитання і опитування думок здобувачів освіти (дискусії, дебати, полеміки). Застосовуються нові форми роботи з інформацією: складання ментальних карт, техніки майнфулнесу, робота з метафоричними картами.
Практичні	▪ Вправи. Аналіз кейсів. Творчі роботи за тематикою дисципліни. Тренінги.
Методи дистанційного навчання	▪ Відеоконференції в форматі лекцій або семінарів. Зв’язок здобувачів освіти з викладачем забезпечують різноманітні сучасні платформи, такі як: Zoom, Moodle та ін. Індивідуальне і групове консультування (викладач дає додаткові роз’яснення щодо виконання завдань через чати та e-mail-надсилання);

Стратегія оцінювання результатів навчання

Змістовий контент результатів навчання з	Результати навчання з даної дисципліни, які здобувач може продемонструвати та які можна ідентифікувати, оцінити і виміряти, розглядаються у вимірах 6 рівня Національної рамки кваліфікацій, що відповідає першому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти, а саме:
---	---

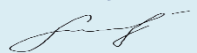
дисципліни	Знання – базових концептуальних положень конфліктології та системного уявлення про природу конфлікту; знання історії розвитку, ключових підходів і постатей; розуміння структури, динаміки, типів і чинників конфліктів; знання психологічних основ конфліктної поведінки та ролі емоцій; стратегій і тактик поведінки учасників; методів аналізу, управління й профілактики конфліктів. Уміння/навички – аналізувати й прогнозувати розвиток конфліктних ситуацій; оцінювати стратегії й стилі поведінки сторін; застосовувати методи врегулювання та профілактики конфліктів; використовувати психологічні техніки подолання емоційної напруги; вести переговори й конструктивний діалог; здійснювати діагностику та збір інформації про конфлікти. Комунікація – здатність чітко висловлювати позицію й аргументи; активно слухати та розуміти іншу сторону; будувати конструктивний діалог і працювати в команді; виступати публічно, брати участь у дискусіях і дебатах з проблем конфліктології. Відповідальність та автономія – усвідомлення особистої ролі й відповідальності у конфліктних ситуаціях; здатність до саморегуляції та прийняття обґрунтованих рішень; дотримання етичних принципів і професійних стандартів; самостійне визначення стратегій поведінки й організація власної діяльності.
Критерії оцінювання	Академічні успіхи здобувачів освіти в межах даної дисципліни оцінюються за бально-рейтинговою шкалою (максимальна кількість – 100 балів), що прийнята в ДУІТЗ, з обов’язковим переведенням кількості балів в оцінки за національною шкалою та за шкалою ECTS. Відмінно (А) – від 90 до 100 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі або не менше 90% завдань, передбачених програмою навчальної дисципліни. Дуже добре (В) – від 82 до 89 балів – здобувач досить повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Однак під час викладання деяких питань допускаються при цьому окремі несуттєві неточності. Правильно вирішив 82-89% письмових завдань. Добре (С) – від 74 до 81 балів – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Однак під час викладання деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив 74-81% письмових завдань. Задовільно (D) – від 64 до 73 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних та письмових відповідей, але з не зовсім глибоким та всебічним аналізом, обґрунтуванням та аргументацією, з недостатнім використанням необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі неточності та помилки. Правильно вирішив 64-73% письмових завдань. Задовільно (Е) – від 60 до 63 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив 60-63% письмових завдань. Незадовільно з можливістю повторного складання (FХ) – від 35 до 59 балів – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, стисло без аргументації та обґрунтування викладає його під час усних виступів та

	письмових відповідей, поверхово розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив 35-59% письмових завдань. Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (F) – від 0 до 34 балів – Здобувач частково володіє навчальним матеріалом, не у змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив 1-34% письмових завдань.
Форма та методи контролю навчальних досягнень	Контроль успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на засадах відкритості та академічної доброчесності. В межах даної дисципліни передбачено два види контролю: поточний (<i>тематичний, рубіжний</i>) та підсумковий (<i>семестровий</i>). Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять; виконання завдань самостійної роботи; складання тематичних контрольних робіт, тестів тощо. Поточний контроль спрямований на перевірку: рівня підготовленості здобувача до занять; активності під час обговорення навчального матеріалу; якості виконання індивідуальних, практичних і тестових завдань; своєчасності та повноти виконання самостійної роботи. Результат поточного оцінювання є середньоарифметичним значенням отриманих балів за всі виконані завдання під час аудиторних (практичні, семінарські) занять та завдання, що виконуються під час самостійної роботи. До підсумкового контролю допускаються здобувачі, які за результатами поточного оцінювання набрали не менше 60 балів. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену , який передбачає перевірку рівня теоретичних знань, практичних умінь і навичок, а також здатності їх застосовувати у професійній діяльності.

Політика навчальної дисципліни	
Відвідування	Здобувачі вищої освіти самостійно планують відвідування лекційних занять, що проводяться в межах дисципліни згідно академічного розкладу. Присутність на практичних заняттях та контрольних заходах (екзамен) є обов'язковою. Важливим є своєчасне виконання індивідуальних завдань в межах самостійної роботи, передбачених програмою дисципліни.
Дотримання принципів академічної доброчесності	Підготовка усіх завдань, письмових робіт і т. ін., що виконуються в межах дисципліни, здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно, на засадах академічної доброчесності. Викладач має право для перевірки робіт застосовувати різні програмні засоби.
Умови зарахування пропущених занять	Відпрацювання академічної заборгованості з дисципліни можливо до початку екзаменаційної сесії. Процедура узгоджується з викладачем, згідно його розкладу консультацій.
Інші умови	Навчально-методичні матеріали з дисципліни розміщені на гугл-диску НМКД та платформі Moodle, доступ до них здобувачу надається на початку вивчення дисципліни ОК-10, згідно розкладу академічних занять та робочого навчального плану ОПП «Психологія».

Рекомендовані джерела інформації	
Базові підручники та навчальні посібники	- Єременко Л. В., Ісакова О. І. Конфліктологія: посібник для самостійної роботи студентів. Мелітополь : ФО-П Однорог Т. В., 2020. 266 с. - Кавиліна Г. К. Конфліктологія: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності: 012 Дошкільна освіта. Одеса : Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2021. 153 с.

	▪ Петрінко В. С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці : навч. посіб. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с. ▪ Трофименко А. В., Константинова Ю. В. Конфліктологія та теорія переговорів : навч. посіб. Маріуполь : МДУ, 2020. 375 с.
Методичні рекомендації та розробки викладачів дисципліни	▪ Коучинг конфліктів – вирішуйте проблеми, зміцнюючи відносини : практикум для тренерів / Авт. кол.: О. Редліх, В. Ємельянов, Шиліна Н. Є. та ін. ; за заг. ред. проф. О. Редліха, С. Хаджирадевої. Миколаїв : Ємельянова Т. В., 2023. 168 с. ▪ Конфліктологія конспект лекцій [для здобувачів першого (бакалаврський) рівня вищої освіти за спеціальність С4 Психологія]. / Уклад.: Н.Є. Шиліна. Одеса: ДУІТЗ (Електр. Вид. http://metod.suitt.edu.ua), 2025. 160 с.
Інформаційні ресурси	▪ https://dduvs.edu.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/0929/14.1.pdf ▪ https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2012/Konfliktologiy_2012.pdf ▪ https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/c25fe953-a6bd-4eaa-99c7-cf7e0ffd589e/content

Рік введення силабусу – 2025 р.	Затверджено рішенням кафедри кіберпсихології та реабілітації (Протокол від 26 серпня 2025 р. № 1)
	В.о. завідувача кафедри  Людмила СНІГУР
	Гарант освітньої програми  Маріанна ТОДОРОВА
	Викладач:  Наталія ШИЛІНА